

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLEKLETE

JUL 2 1919

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

Süketet gyermekek

A budapesti "Fáklya" május hó 14-én megjelent számának cikke.

Ha végigmegy a pesti utcán gyakran találkozol fiatal és öregebb embercsoportokkal, akik különös módon "beszélgetnek" egymással. Meg-megállnak és közben borzasztó handabandázást visznek véghez kezükkel. Szájuk folyton mozog, de hangot nem hallatnak; néha azonban artikulálatlan fülsértő hangok jönnek ki torkukból, melyekből egy szót sem értesz meg.

Nyájas olvasóm, eltaláltad: ezek a különös emberek siketnémák. Szánod őket, pedig nincs nekik semmi bajuk és úgy örülnek az életnek, mint többi ember társaik. Csak hallásuk nincs és miután az emberi beszéd nem isteni adomány, — ahogy sokan tévesen hiszik, — hanem azt hallás útján kell tanulni, beszélni sem tudnak.

A siketnéma gyermekeknek a beszédet megadni, ez képezi a rendes siketnémaintézetek feladatát.

Nem jelelésre tanítjuk őket, a hogy még művelt emberek is gondolják, hanem a tiszta hangos beszédre. Segéd tudományunk erre a fonetika, mely minden egyes hangnak (betűnek) fiziológiai keletkezését állapítja meg. Illusztrálom az elmondottakat egy példával:

Az "á" hang kimondásánál a tudóból kiáramló levegő megrezegteti a hangszalagokat és a nyitott szájon át elhagyja a szájüreget anélkül, hogy a többi beszédszervek működésbe jöttek volna. Ha már most meg akarom tanítani a kis siketnémát az "á" kiejtésére, jelekkel unszolom őt arra, hogy utánozza mindazt, amit én cselekszem. A száját hamar ki tudja nyitni, de az nem elég az üdvösséghez, mert hiszen az ember úgy is ki tudja tátani a száját, anélkül, hogy hangot adna. Azért igénybe kell vennem a siketnéma gyermek tapintási érzékét is. Ráteszem az egyik kezét az én gégefömré, a másikat pedig a sajátjára, figyelmeztetem őt a rezgésre, mely a hang kiejtése közben a gégen észlelhető és félhívom arra, hogy ilyen rezgést hozzon ő is létre. Ez normális eszű siketnémáknál rendszerint már az első kísérletnél sikerül is; de eltart néha napokig, míg a gyermek meg tudja érteni,

hogy tulajdonképpen mit akarok tőle. Gyengetehetségű siketnéma gyermekeknél azonban hónapokig is tart, míg az első hangot ki tudja ejteni, sőt előfordul, hogy erre egyáltalán nem képes, amikor is a gyermeket mint képezhetetlen siketnémát kénytelenek vagyunk visszaadni szüleinek. Ha a gyermek a hangot ki tudja ejteni, megtanítjuk őt annak írására és olvasására is, ami egyáltalán nem okoz nehézséget.

A következő hang, amire a siketnémát megtanítom: a "p". Ugy keletkezik, hogy a garat és szájüregben összesűrített levegő az ajkak hirtelen szétnyílása alkalmával erőteljesen kipattan. Ezt a gyermeknek úgy érzékeltem, hogy kezefejét szám elé teszem és ott érzi a kiáramló levegő nyomását. Ez a hang sem okoz különösebb nehézséget.

Ha a gyermek most már két hangot ismer, alkotok belőle szót. Az első szó, amit a siketnéma gyermek megtanul, ez: pá! a kis gyermekeknek köszöntő formája. Ezt persze szemléltetni kell, mert különben a gyermek nem tudja az értelmét. A szemléltetés többféleképpen is történik: leveszem a kalapomat és pá-t mondom. Sétálok a tanteremben, az egyik gyermek szembe jön velem, megállunk, kezét fogunk egymással és mindketten pá-t mondom. Ilyenformán sokszor ismételtük ezt a szót, minden lehető alkalommal, míg a gyermek tisztában van az értelemmel.

Mint látjuk, a siketnémák oktatása óriási nehézségekbe kerül. Nemcsak az egyes hangokra kell őket megtanítani, hanem külön-külön minden egyes szóra, minden egyes fogalomra is. A konkrét fogalmaknál, melyeket meg lehet mutatni, ez még csak megy, mert ha többször rámutatunk a táblára, akkor a siketnéma gyermek lassanként csak megtanulja, hogy a szó és a tárgy ugyanazt jelentik. De az absztrakt fogalmaknál majdnem leközdetlenül nehézségekbe ütközünk és a siketnéma intézeti tanítónak minden ügyességét, leleményességét és furfangját kell igénybe vennie, hogy az absztrakt fogalmakat is szemléltethető

vé és megértővé tehesse a siketnéma gyermekek előtt.

Emberfölötti munkájuk dacára a siketnéma intézeti tanítók nincsenek megelégedve az eredménynyel. Ennek az elégtelenségnek egyik főoka az, hogy a valódi siketnéma, tehát az olyan, aki igazán némán (azaz egy hangot sem tud beszélni) és igazán siketen (tehát abszolúte semmit sem hall) kerül az intézetbe, nem is tanul meg tökéletesen beszélni.

Egynehány kivételen kívül, a legtöbb tanult siketnéma az intézetből való kilépése után is siketnémául beszél, vagyis egy kis tulzással azt mondhatjuk, hogy úgy beszél, mint a 2-3 éves normális gyermek.

Szomszédomnak van egy kis lánya, aki május 4-én lett két éves. Ez az édes kis csöppség most van gagyogás stádiumában és a következőképen beszél: "Veja papá!" (Vera sétálni megy.) "Papi!" (Kérek ennivalót.) "Kinyitni!" (Nyissa ki az ajtót!) stb., stb. Ha nem is ilyen tökéletlen módon, de nagyon hasonló ehhez a beszédhez a siketnémák beszédje. Megtanulja a siketnéma az összes konkrét és absztrakt fogalmakat, lehet tudományosan képzett is, de a szóknak egymáshoz való viszonyát a valódi siketnéma sohasem tanulja meg tökéletesen.

Itt fekszik előttem például a siketnémák által szerkesztett "Siketnémák Értesítője" című lap. A külföldi siketnémák egyesületéről ír benne egy sorstárs korholja őket, hogy nem foglalkoznak eléggé saját sorsukkal. Kiragadok a cikkből egy-két mondatot. "Sajnos, a magyarországi siketnémák legnagyobb része alig foglalkozik az egyesülettel, pedig ránk nézve igen káros hatással van". "Az a baj, hogy a jövőről sem akarják magukat biztosítani".

Lapozgatva a lap egyes számaiban, csak úgy találomra írok ide egy-két dolgot: "Mindkettő intézetünknek voltak növendékei". "Az emlékünnepeken résztvettek... az osztrák siketnéma intézeti tanárok egyesületének képviselőiben Dr. igazgató". Dr. D. E. emberbaráti érzésének javát követve ez alkalom-

mal stb". "Hogy zászlónkat, melyre sorstársaink erkölcsi és anyagi céljainak elérésére van felírva, fennem lobogtathassuk". "E. S. nevével Budapesten tartózkodtak". "Szerencsétlenül kedves dolgozataival, melylyet nagy örömet szerez", stb.

Nem nagy dolgok és hibák ezek (elkövetnek a siketnémák súlyosabbakat is), de vannak köztük olyanok is, akik — ha külön tanítanók őket — nemesak tökéletesen megtanulnának beszélni, hanem magas műveltség is szert tehetnének. Értem azokat a későbbben megsiketült gyermekeket, akik megsiketülésük idejében már tudnak valamelyest beszélni, vagy esetleg olyan korban siketültek meg, — mikor beszédjük már egészen tökéletes volt. Nagy pedagógiai és társadalmi bünt követünk el ezekkel a nem valódi siketnémákkal szemben, mikor őket egy kalap alá vesszük a teljes siketnémákkal és azokkal együtt tanítjuk őket. Siketnéma társaik körében lassanként elfelejtik beszédjüket és maguk is siketnémákká válnak, holott — ha külön intézetben tanítanók őket — nemesak eddigi beszédképességüket tartanák meg, hanem az folytonosan javulna és tökéletesbülne.

Ezt a fontos pedagógiai szempontot figyelembe véve, határozta el a közoktatási népbizottság a II-4. ügyosztály javaslatára azt, hogy a későbbben megsiketültek számára külön intézetet létesít.

Az új intézet, mely a jövő iskola évben kezdi meg új működését, három iskolatípust foglal majd magába.

1. Játékosiskolája (óvoda) lesz a 4-7 éves korban megsiketült gyermekeknek.

2. Rendes szakiskola a játékosiskolából kikerült gyermekek számára, valamint azoknak, akik elemi iskolai tanulmányaik közben siketültek meg. Ide vesznek majd fel olyan nagyothalló gyermekeket is, akik fogyatékoságuk következtében nem tudják a rendes iskolát látogatni.

3. Tanfolyam olyan felnőttek számára, akik iskoláik elvégzése után siketültek meg és itt csak a szájról való leolvasás mesterességét tanulják majd meg.

A Nefelejts-utcai párbaj-Codex

IRTA: SIPULUSZ.

KÖNNYEN izgatható s bolondá tehető fantáziám van, azért tavasszal rendesen virágnevű utcába költözködöm, a mi nálam teljesen pótolja a nyaralást. Így kerültem egy tavaszon a Nefelejts-utcába.

A hatás szembetűnő volt. Két hét leforgása után már jobb színben voltam, étvágyam növekedett s úgy éreztem magamat, mint egy bankár, a ki Ostendében fürösztli le magát a mások munkájának a verejtékét.

Hogy egészségem ne javuljon rohamléptekben, elhatároztam, hogy téli szokásaimból megtartom a legkellemesebbet s legkimerítőbbet: az éjszakázást.

Szétnéztem az utcában, vizsgálva, hogy melyik helyiség legalkalmasabb egészségem kelleme és vidám rontására.

A Nefelejts-utca a civilizáció útján még csak addig az állomásig jutott el, melynek neve: kávéház. A kávéház szép találmány egy soktagú család eltartására, mely rendesen hátul lakik, de elől mászkál. A vendégnek óvatosan kell lépkednie: először, mert nagyon sokat nem lépegethet, másodsor, mert könnyen rá lép egy gyerekre. Hogy a kávéházat miért nevezik el a kávéról? Ezt az egyet sohse tudtam megfejtetni.

A kávéház több alfajra oszlik: van egyszerű és van összetett kávéház. Az egyszerű kávéház, a hol csak kávé és kávéházi italokat mérnek; az összetett kávéház az, a hol a kávéházat (mint a hangversenyt táncvigalommal) összekötik a kifőzéssel. Az utóbbinak egyik szubalfaja, a hol kamara is van a lakáshoz. Ez az összetett vegyes kávéház, mert a kamarát kiadják különbejárattal hónapos szoba gyanánt.

Képzeltetik, hogy nem nagyon lelkesített az eszme, hogy egészségem megrendítésére tervezett éji kirándulásaimat ezekre a helyekre tegyem.

Szerencsémre ez időtájt megnyitott egy valódi kávéház az utcában: a tutajosok közt megjelent az első gőzházó. A kávéházat valami olasz városra nevezték. A tulajdonosa azelőtt cipőfelsőrészekkel kereskedett s töle az emberiség a meztelen talpán is járhatott. Az üzlet nem vágott be, mire a mozgékony ember helyeszerző irodát nyitott. Itt sem boldogult és ekkor lóügynök lett, de a lovat borral és gabonával komplikálta, minél fogva belebukott. Mint ügynök hozzá szokott ahhoz, hogy egész nap a kávéházban börcézzen, nyitott tehát egy kávéházat. A mi különben többé nem szokatlan Budapesten. A kinek semmiféle üzleti ötlete nincs, az kávéházat nyit. A hol őt kávéház tisztességesen megelne, ott van tizenöt. Hadd nyomorogjon valamennyi, semhogy egy boldoguljon. Új forrásokat senkise nyit, de a régi források körül ádáz tusa folyik.

Három vendég mindjárt az első éjszakákon törzsvendégi körvonalat öltött. Az első én voltam,

a második egy állatorvos, a harmadik egy antikvárius.

Hogy én miért éjszakáztam, azt már elmondtam; az antikvárius azért töltötte ébren az éjszakát, mert egész nap aludt a boltjában s éjjel nem tudott; az állatorvos azért nem feküdt le, mert egész napját állatok közt töltötte s éjszakáit szánta az embereknek.

Megbarátkoztunk.

A barátságtól a kaláberig csak egy lépés. Harmadnap megtettük ezt a lépést.

Ha költő volnék, azt mondanám, hogy a kártyázással egyidejűleg barátságunk derült egére a vizsaly komor fellegei vonultak. Az állatorvos nem tudta elviselni az ugynevezett pechet és sértő gyanúsítással illetett bennünket.

Az antikvárius kárörvendve nézett rám, mintha az állatorvos csak engem bántalmazott volna. Erre dühbe jöttem s az ódonász fejéhez vágtam a kvart ász bélést a kilencessel, a blank makk tizest, a tők ász, tők tizest és tők királyt. Elveszthetetlen parti volt.

— Ön nem tud jól célozni — szölt hídegvérrel az antikvárius s az állatorvos fejére mutatott.

Vártam, míg újra kiosztják a kártyát. Kvint kasszát mondtam, mire az állatorvos ama nézetének adott kifejezést, hogy én és a hamis játék egy anyaméhben születünk.

Erre az indiszkrécióra újra dühbe jöttem és most az ő fejéhez repült Európa legszebb fölvétele.

Az állatorvos hidegen letörülte homlokáról a kvintkasszát s szölt:

— Gentleman azt ur!

— Az, még pedig első minőségű gentleman.

— Akkor a tettegesség sivár mezőiről a lovagiasság kies berkeibe fogunk átsétálni.

Átadtam a névjegyemet.

— Rendelkezésre állok, — szöltam és meghajtottam magamat.

Ő is meghajolt, átadta a névjegyét, erre kezét fogtuk és ő eltávozott. Magam maradtam az antikváriussal, a ki fénylő szemekkel s az eddiginél sokkal nagyobb tisztelettel nézett rám. Majd megragadta a kezemet s szölt:

— Van szerencsém. Én Nándor Dániel antikvárius vagyok.

— Mit akar?

— Ön tehát lovagias ember?

— Volt már vagy tiz.

— Bravó! Ön az én emberem.

Parancsol egy punesot!

— Parancsolok.

— Pincér, két punesot tojással.

Egy félreeső asztalhoz ültünk

s várakozással tekintettem az ódonászra.

— Uram, ön nyilván tudja, hogy én antikvár könyvkereskedő vagyok.

— Tudom.

— Egy ötletem támadt. Azt tapasztaltam, hogy a lovagiasság és a párbajozás az összes osztályokra elterjedt. A segédem, Kohn Illés, a ki egy tizennyolc éves sahanc, a héten becsületbíróági elnök volt. A lovagiasság szabályai tehát ma már százezreket érdekelnek... Most jön az ötlet... Kiadok egy párbajcodexet és jó üzetest csinállok vele.

— De hisz van már párbajcodex egy csomó.

— Az mind nem felel meg a népszükségleteink. Az eddigi párbajcodexek az arisztokrácia, főpapság és a köznemesség számára készültek. Én szeretnék egy párbajcodexet az alsóbb néposztályok számára, mely minden műveletlen család asztalán is helyet foglalhasson.

— Nem rossz eszme.

— Nos, ha helyesli az eszmet, írja meg nekem ezt a codexet.

— Megírom, — feleltem habozás nélkül.

Megittuk a punesot, s megaludtunk, hogy a mint az első három fejezetet beszolgáltatom, kapok tiz forintot.

Mikor hazafelé mentem, első ízben történt meg rajtam, hogy másba voltam merülve, mint az adósságokba. Ezuttal tudniillik gondolatokba voltam merülve. A tárgy világos: Párbaj-codex az alsóbb néposztályok számára. De mivel az alacsonyabb rétegeknek volt szánva, egészen népszerű modorban kellett megírni. Ez világos. A tervet tehát így építettem föl:

Cim:

A kis párbajhős a mellényzsebben

ben

vagy

hogy lehet valaki 24 óra alatt

perfekt dzsentelmén.

A nép számára írta:

Kontra Kristóf.

Első fejezet: A sértés, mint olyan.

a) A szóbeli sértés.

b) A tettegesség válfajai, különös tekintettel a pótonra.

c) A kihívás.

d) A becsületbíróság.

e) A fegyverbíróság.

f) A párbajképtelenség.

g) A párbaj.

h) A kibékülés.

i) Ki fizesse a költségeket? A fél-e, vagy a segédék?

j) Adós maradhat-e az ember a fiakkeresnek?

Hirtelenében így állapítottam meg a könyv tartalmát s aztán

nyugodtan álomra hajtottam fejemet.

Másnap beállított hozzám egy katonai állatorvos és, nagy bámulatomra, az antikvárius s a megsértett állatorvos nevében elégtételt kértek.

A katonai állatorvos föltűnően büszke ember volt. Azt hiszem, az a körülmény, hogy a hadseregél az állatokat sokkal nagyobb becsben tartják, mint az embereket, lehetett az alapoka annak, hogy büszkébb volt, mint a rendes katonai emberorvosok.

Megkérdezték, hogy hajlandó vagyok-e bocsánatot kérni Zarkai állatorvostól. Azt feleltem, hogy nem vagyok hajlandó.

— Miért? — kérde a katona.

— Mert ha a kvart ász bélést, pláne ha a kvint-kasszát valakinek a fejéhez vágják, az nem sértes.

Az antikvárius félrehítt.

— Uram, — mondja, — fogadjon el a kihívást. Lásza, én sohse lítottam még becsületbeli ügyet s most szeretném végig tanulmányozni.

— Jó, mivel ön kiadom, megteszem a kedvéért, hogy becsületbírósgot kérek.

Nándor arca fölragyogott.

— Köszönöm. Azzal is megelégszem.

A becsületbírósg egy hétig tárgyalt egy szegény mágnás elnöksége alatt, a kinek a nagy világon e kívül semmiféle foglalkozása nem volt. Ekkor eldöntötte, hogy kötelesek vagyunk megverekedni.

Csakhogy azalatt mi éjjel a kávéházban kibékültünk, sőt kaláberoztunk.

Zavartan néztünk össze.

— Ha parancsolja, — mondtam szeliden, — hogy barátságunk megszakadjon és verekedhessünk, újra a fejéhez vágthatom... fájdalom, kvinttel nem szolgálhatok... de a terc adu kilenceseimet...

— Minek? — monda ő. — Most már maradjunk jó barátok.

Nándor, aki egész este izgatottan fészkelődött, megszölkalt:

— Ha már az urak ilyen békülékeny hangulatban vannak, én is mondom valamit.

— No, csak ki vele!

— Kérem, visszavonom a megrendelést a párbajcodexre vonatkozólag.

— Miért?

— Megírom magam.

— Ért hozzá?

— Kell is ahhoz érteni! A párbajcodex azt írja, a mi neki tetszik, az urak meg azt teszik, a mi nekik tetszik. Hisz önök is kibékültek, holott kötelességük lett volna párbajt vívni. Engem nem tesznek bolonddá!

— Jó. Akkor indítványozok valamit, nehogy a kaláberpartink fölbomoljon. Mondjuk ki, hogy nem tekintjük egymást gentlemannek s mialatt játszunk, a becsület föl van függesztve és a legmesszebb menő tettegesség sem gílt!

Az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadtuk s a nyugalom visszatért a nefelejts-utcai kávéházba.

A sas és az ökörszem

Jó napot királytárs! így szólítja meg a kis ökörszem a fatetején a komolykodó sást. Keresi szemével a nagy szárnyas a köszönőt s egy sövény tetejében találja meg. S te is király vagy? Kérdi mosolyogva töle. Mintha

nem tudnád, felel a kis büszke, hogy én mint király birom a sövényeket. Oh százszor boldog uralkodó, mond a sas, kinek országára sem vágy senki; s magad is, mind ellenségnek, mind prédának kicsiny vagy!

A szobalány

— Egy kis lány levele. —

IRTA: MOLNÁR FERENC.

ÉDES, cukor angyal Jozókám! Neked jó, de én most vizsgára készülök a többiekkel együtt és ez rém, ez borzasztó, ez undok, ez egy esőpet sem gusztá, hiszen te ezt éppen olyan jól tudod, mint én, de neked már jó, mert te már tavaly végeztél és tudod, ez a legundokabb, ez az utolsó év az iskolában, az utolsó vizsga, mert a fejem már nincs az iskolában és még hallanom kell, mikor azt mondják: "nem leszünk szigorúak a vizsgán, de azért készüljenek, főleg az, a ki javítani akar az osztályzatán", mert csak az felel részben, a kinek rossz az osztályzata és az a vizsgán még javíthat, részben az, a kinek a szülei eljönnek a vizsgára, hogy lássák az előmenetelt, pedig ez butaság, mert egész évben semmit se tanul az ember és a vizsgára bevág egy oldalt és ledarálja és még csak nem is ő drukkol, hanem a tanár és a szülei úgy se arra figyelnek, a mit mond, hogy a fizika jól van-e mondva, és hogy mi a különbség a konvex és konkáv üvegeknél a sugártörésben, mert például az én mamám mit tudjon erről, hiszen csak kétféle üveget tud, tudniillik azt, hogy van olyan üveg, a mi a meszelátóknak való és a sugártörésről annyit tud, hogy az egyik a gyöngye üveg, a másik pedig az erős, üveg és ugyanis nem a fizika lényegét figyeli a vizsgán, hanem a ruhán a csipkét és azt se a nyemét, mert azt ismeri, hanem a többi leányokét és rendszeresen ilyenkor szokta megállapítani, hogy visszajött-e már a sonka-ujjak divatja, vagy pedig fölül a puffos, hát bizony nincs sok értelme annak, hogy éppen az felel a vizsgán, a kinek a szülője ott van, mert az egész ugyanis csak abból áll, hogy egy leány föláll felelni és akkor a szülők susognak és sürelegnek, vagy azt mondják: jaj de hereig, vagy azt mondják: szegény kis leány, vagy azt mondják: undok kokett leány, vagy még mindenféle mondanak, a mi nem tartozik ide, de jó, hogy ez eszembe jut, apropos, a mit én neked írni akarok az se tartozik ide, vagy jobban mondva, a mit eddig írtam, az nem tartozik oda ahhoz, a mit tulajdonképpen írni akarok, mert a szobalányunkról van szó és a Jenő bátyámról, hiszen tudod, hogy jogász és az idén veszi az első egyetemet, a szobalányt pedig szintén valószínűleg talán ismered, ez a Mili, a ki fél év előtt jött hozzánk, de mikor jött, akkor még nagyon buta volt és slamosan öltözött, de azóta a mama annyit vesződött vele, hogy végre nagynehezen kitanult és jobban is öltözik, sőt egészen fess leány lett belőle, akivel nem szégyen iskolába, jégre, zenedébe, vagy máshová kísértetni magamat, mert mindenhova ő kísér és ő jön értem is, nagyon kedves szobalány, és már nem mulatunk rajta, mert már a zsidó vendégeket is betudja jelenteni, pedig azelőtt a legborzasztóbb röhögés volt, mikor németnyű embereket jelentett be, de mondom, most

már egészen fess és jól beszél és nem is slamos, hogy szégyen volna vele menni, de a legjobb a dologban, hogy a Jenő bátyámra mindig nézett, nézett, nézett, persze ezt se a papa nem vette észre, se a mama nem vette észre és ebédnél, mikor négyen ülünk az asztalnál, a mama, papa, Jenő meg én, akkor ezt csak én veszem észre és megvallom neked, Jozókám, cukor angyal édes, hogy egész délután bögtém, mikor először észrevettem, hogy mikor körülvitte a tálat az asztalnál és nagy zaj volt, mert vendégek voltak és azt hitték senki se veszi észre, a Mili úgy vitte a tálat, hogy a kezével végigsimította a Jenő bátyám szőke haját és a Jenő egy kicsit hátranyomta a fejét, hogy megmutassa ezzel a Milinek, hogy ő tudja, hogy ez nem véletlen volt, és akkor aztán, mikor a Mili körülment a tállal és szembe került az asztal másik oldalán a Jenővel, akkor egymásra mosolyogtak és én lettem a villát, mert olyan érzésem volt, a mi szokott lenni, ha az ember megijed, mintha egy gyűrű jött volna fel a gyomrából a torkomon és ott körülmozgott volna a gégemet, úgy hogy azontul egy hus se ment le a torkomon, szóval elakadt az étvágyam és még valahgy kibírtam az ebéd végéig böggés nélkül, de aztán bementem a szobámba, lefeküdtem a földre és belesírtam egy sarokba, a hová a Mili besöpörte a szeméttel, előbb gondoltam, hogy boszúból megmondom a mamának, hogy ilyen rendetlenül takarít, de aztán nagyon elővette a fájdalom a szívemet és inkább belesírtam a sarokba úgy, a hogy volt, minden följelentés nélkül, mert gondoltam: ez úgy is egy szegény leány, a ki kénytelen abból élni, hogy idegen emberknél pénzért takarít és nem tehet tulajdonképpen magában arról, hogy szerelme őt egy olyan magaslat felé ragadja, mely örvényként választja el az ő társadalmi helyzetét Jenőtől, ki egy magasabb ranghoz tartozik, amíg én nem vagyok hencsere és tudom, hogy mi középosztály vagyunk, mint ügyvédék, de azért valóban úgy kell venni, ahogy van, szocializmus ide és demokracizmus oda, hogy a ki egy egyszerű és szegény becsületeseledeleány, az még sem emelheti szemét egy joghallgató felé, ki őt nem emelheti magához, részben mert a különbség örvényként és áthidalhatatlan ürként tátong közöttük, részben mert a papa nem tudja, hogy ő mint ügyvéd csak középosztály, hanem azt hiszi, hogy mint ügyvéd egy főbb rangosztály, például arisztokrácia, s ezért képesnek tartom őt, hogy Jenővel szemben egészen egy pofonig sülyedjen, ha éppen arról van szó, mert ugyanis folyton ősei-

ről beszél, kik régen jöttek be és vérükkel öntözték e földet, és mint harcosoknak a puha föld volt a párnájuk, mire a mama helyesen jegyezte meg, hogy a papa, mint ügyvéd még azt is kihuzta volna a fejük alól, de ez csak vice volt, a mi abból is látszott, hogy papa erre tényleg földhöz vágott egy tányért, no, most képzelted, ilyen szigor és büszkeség mellett mi volna, ha ezen egyenlőtlen szerelmet megtudná, vagy pláne, ha rájönne arra, a mit én aztán láttam, tudniillik, ez nagyon érdekes, mert tudod, én attól fogva, hogy ezt észrevettem, nem bírtam ama nő szemébe nézni, sőt utáltam, mikor elkísért valahová és egész testemben reszkettem, mikor otthon véletlenül láttam, hogy Jenővel egymásra néznek, tudod, ez olyan szivfacsaró, olyan lélekölő és rikató dolog, hogy ezt csak az tudja, a kinek van bátyja és a ki rájön, hogy ezen bátyja a szobalányba szerelmes, és hogy ezen szobalány a bátyjába szerelmes, hiszen ez borzasztó, sőt később egyszer, hiába próbáltam elkerülni, egyszer kénytelen voltam keresztlenni az előszobán, midőn azon nő megölelte Jenőt, ők nem látták, hogy én látom, de azért én láttam és úgy éreztem, mintha a villám beleütött volna a szívembe, de azért jóra fordult a dolog, mert ezen nő ezt mondta Jenőnek: "Jenőm, vegye a vastagabb kabátot, mert nagyon fúj kint a szél és maga ugyanis meg van hűlve", tudod, és úgy ápolta, úgy vigyázott rá, szinte betakargatta a kabátba, hogy megszerettem és láttam, ez egy igazi szerelmes nő, a ki szerelme tárgyáért valóban meghalni is kész, és arisztokracizmus ide, mesaliansz oda, mégis csak az ember ember és ezen nő oly odaadóan szereti Jenő bátyját, hogy én kénytelen vagyok őt belsőleg rokonomnak érezni és most már azóta nem tudtam utálni őt, bármint szerettem volna is, sőt, tudod, bementem a szobába és a sarokból kisöpörtem a szeméttel, a hová ő besöpörte a szeméttel, mert gondoltam, ezzel tartozom szegénynek, ha bátyáért meghalni is kész, tekintve azon úrt, mely örvényként tátong közöttük, azaz, hogy nőül nem veheti, még ha megreped is szive bánatában, mert atyám ezt nem engedné és én is meghalnék a szegényfirban, mely e miatt szívemet, facsarná, de mégis úgy gondoltam jobbnak, hogy ezentul én titokban pártoljam őt a háznál, a mit meg is tettem, de a mi utóbbi időben borzasztó nehézzé dologgá lett, mert a leány elbizakodva abban, hogy Jenő bátyám őt imádja, egyre szemtelenebbül viselkedik és minél keservebben sóhajt utána Jenő bátyám és este, mikor mindenki lefeküdt és ő az asztalt szedi le,

minél izgatottabban susognak egymással, annál kevésbé pucolja ki Jenő cipőjét, mert ugyanis tudja, hogy Jenő nem mer szólni a mamának és tudod, édes cukor angyal Jozókám, én kénytelen vagyok éjjel titokban fölkelni és sirva pucolom ki szegény Jenő cipőjét, a legnagyobb titokban, mert ezen nő, bár Jenőért, mint szerelmes nő meghalni kész, mint szobalány nem hajlandó működni és direkt kínozza, a szegény fiút, igaz, hogy szerelméből kifolyólag, de viszont Jenő szereti őt és már most, ha én nem pucolnám éjjel a cipőjét, vagy a Mili dobna ki a mama, a mibe Jenő talán belehalna a fájdalomtól, vagy pedig Jenő puszkos cipőben járna, a mit szintén nem volnék képes elviselni, és tudod, most már úgy áll a dolog, hogy a Mili annyira szerelmes, hogy mindent elhanyagol, slamosan takarít, a terítésnél mindig elfelejt valamit és én kénytelen vagyok titokban utána takarítani, hogy a mama észre ne vegye, és az ebédnél odatenni azt, a mit ő elfelejtett, mert látom szegény Jenő szemében a szerelmet és tudom, hogy ezen nő nem tekinti az örvényt, mely ürként tátong közöttük, hanem meghűléstől félti, és méltányolni tudom, hogy a szerelmes nőnek fáj az olyan suvikszolás, mely az ideáljára vonatkozik, hát inkább én suvikszolok, védem a mamánál, takarítok helyette és eltussolom a szeméttel, a mit besöpör az ágy alá és mindazt, a mit egyáltalán úgy takarít, hogy csak ott tisztogat, ahol a papok táncolnak és képek mögött nem törül és divány alól nem söpör ki semmit, sőt mindent oda besöpör, és ezt szívesen teszem, mert tudom, hogy boldogságukat szolgálom ezzel, dacára, hogy Jenő ezt nem tudja, és a mióta érzelmei ilyenek, azóta felém se néz, szóba se áll velem, bakfisknak tart és lesajnál, de nem bánom, mert a testvérem és minnek kell neki tudni, hogy én szenvedek az ő boldogságáért, mikor szívesen szenvedek érte, remélem, ebben igazat adsz nekem, drága, édes, cukor angyal Jozókám, mert tulajdonképpen ezen levelet azért írtam neked, hogy felelj rá és ird meg, vajjon helyesen cselekszem-e így, mert én nem tudom megítélni, mert én kizárólag szívem szerint cselekszem, de te okos vagy és tudod, mi jó és mi nem jó, és mi félig jó, félig nem jó, azt hiszem, az én eljárásom ez utóbbihoz tartozik, tehát felelj és nyugtass meg és bocsáss meg csunya írásomért, de nagyon siettem, mellyel maradok téged 10000000000-szor szokoló hü, buta barátnőd

Olga.

U. i. Most látom, hogy elfelejtettem pontokat tenni és az egész levelem egy mondat. Kérlek, rakd fel a pontokat és javítsd ki a kis betűket nagy betűkre a pontok után. És írd, cukor angyal.

Fenti.

Fáy András meséiből

BOLDOGSÁGUNK AKADÁLYAI

Allegoria.

Közepén egy rengeteg erdőnek, melyet számtalan ösvények hasogattak, egyszerűen, minden csillogás nélkül állott a boldogság temploma. Piperetlen oltáráról bő kezekkel osztogatta itten kegyeit az Istenasszony. Őt felkeresni számos sereg indult napkeletről. Megálljatok! így szólította meg a bölcsesség a karavánt, hogy biztosabban érhessetek testvéreimhez, én lámpást nyujtok mindegyitek kezébe; még ugyan nem ég a kanóca, de utatokban majd találtok világot. S im alig indulának el, égő fáklyával találják szembe a Nevelést. Nyájasan gyujtogatja ez azonnal a kanócekat, de szurmos keze számos pecséteket hágy a lámpákon, melyektől azok egész fényekben nem világíthatnak. Tovább az ifjúság zajos indulatjai tolongtak eleikbe, melyeket könnyelmű Szerelme vezette; és ezek munkás kezekkel fontak azonnal sürrü ködöt nehéz párazatokból össze s körülövedzték vele az utazó sereget. Aléltan pislogának egyszerre a mécesek. Eltűne ugyan kevés időre utazóink szemek elől a lármás csoport, de nemsohára visszatéré, ülésben hozván szülöttjeit, az élet inségeit, kikhez a rég hátrahagyott Nevelés is sokat vezetgette karjain. S ime, a kárva gyó gyermekek pajzánon tördeltek sok lámpákat össze, többeket sárral tapasztogattak homályosokká. Tapogatva haladt ekkor az utas-sereg a kétes ösvényeken, de még nem csüggede el, a mint egy vénasszony, a Babona, a Haszonlesésre, mint botjára támaszkodva, vigyorogva tipegett elébe. Szép üres szavak között oltogatta ez el a még világító lámpákat s kálauz fény helyett utasainknál türehetetlen kénkö szagot hagyva. Sürrü vak homály vette azonnal körül ezeket s kétség között széledének el a szélylyel kigyózó ösvényeken. Egyike a rabló vadak prédájává leve, másikat a fénylő lidére vezeté posványba; emez tévedten bolyongván fel s alá, aléltan rogyva vissza s kétségbeesve veté magát az ólálkodó indulatok veszélyes karjai közé. Zajos robajjal fogadta áldozatját a féktelen csoport s nem sokára esontvázza senyveszté azt. Minden lépéssel olvadott az igaz mesgyén haladó karaván s a mennyei édes fényben ragyogó szent küszöböt csak egy-két vásztott tapodhatta.

A FECSKE

Egy pajzán gyermek leszurta a fecske fészket a hajzat alatt. Elhagyom, megvetem a kegyetlen világot, a méltatlant, így szól anyai keservében, erdőbe rejteszem a sürrübe, hová dühösködése nem hathat, remete legek holtomig! Megtevé ezt: a szokatlan sürrübe bolyongva s kersonyt nyögve a bus gerlicével. Hát téged mi tze ide! kérdi részvételt a kis fülemilg egy bo-

kor közepéből, emberek közt a te helyed. Ömlött feleletül a fecske szájából a panasz. Barát-ném! szól nyájasan az énekes madárka, ha minden, aki valaha méltatlanságot szenvedett, bujdoklana s a társaságot futná: tagjaiban bomlana az fel. Lám az én harmadévi költésem a holló prédájává leve, a tavalyit a madarász kalitkában raboskodtatja s im mégis az idén jó reménységgel rakám meg újra fészket. Menj, ha tanácsom tetszik, vissza az emberek közé, kik most is csak éretlenségből vétettek ellened s rakd újra fészketed, míg a tél ki-nem szorít.

A GAZDAG ÜRGE

Mily türehetetlen a kevély gazdag! minden érdeme a vagyon s ennek mértéke szerint beesül másokat is.

Egy gazdag ürge lyuka szájánál megáll roskadtan egy másik s az éhség inségével könyörög nála alamizsnáért. Könyörülj a szegény beteg, így esdekel neki, nyavalyám miatt a mult nyáron sem kereshettem élelemre semmit. Lódulj előlem, kiált orrdugva a gazdag, a beteg szagot nem türehetem. Másnap egy atyafia keresi meg: segíts rajtam jó bátya! így szól hozzá, a mult nyáron a zápor a lyukamat elrontván, mást kelle ásnom, melyet újra elvesztettem s élelmet nem gyűjthettem: tudod ugy is, hogy közel vérség vagyunk. De hogy is ne, felel gunynyal amaz, takarodj! Nemzettségemben köldusokat nem esmerek. Már csak az ért sem adnék, hogy a világ atyádfiának ne higgyen. A szegény ispotály számára kéregetek, így kiált be a harmadik ürge hozzá; reményem, nem jöttem ide hiába. Most az egyszer hasztalan fáradtál, még magam is megszorulhatok. Az urnak igazsága van, így szól közbe a csapodár egér, mely épen hizelkedve simula elől! sok-korhely megfordul, a szegény és beteg közt s drága most a takarmány. Mi leve belőle? az, hogy sem a nyomorultnak, sem atyafinak, sem ispotálynak nem adaték semmi; de a farkesóváló egérke kosztársul vétették fel!

A VARJÚ ÉS PACSIRTA

A varju egy szent kép tetejére szállt s felfuvalkodva szemlélte az elmenők tiszteléseiket, melye-

ket mind ön személyére ruházott hiusága. Gyáva dög kórász! szól hozzá a pacsirta, szállj csak ama jegenyére, vagy más élőfára, ha mozdít-e valaki kalapot a hitvány varjunak?

AZ ABDUL UDVARI BOLONDJA

Abdul persa kalifának hűséges udvari bolondja, Komár, egy nevezetes tolvajságot fedezte fel, melyet az annál nehezebben szivelhete, hogy a lopást Hasszán, egy kedves embere követte el, akit szegény sorsból emele nagy rangra. Lánera vereti azonnal s halált szán első felindulásában az udvarnok fejére; a bolondnak pedig tele erszényt nyujt hűsége béréül kezébe. Felséges uram! ha valamit érdemlettem csekély tettemért, mondá a bolond, engedd által jutalmul, három napi kalifaságod; erszényedre mig udvarodban, mint eddig, kényent élhetek, ugy is semmi szükségem. Mosolyog a fejedelem a hű szolgáló tréfájára s általadja rangját, hatalmát becsülete lekötésével neki. Most tehát elsőbbsen is főasztalnokommá teszek Abdul, így szól méltósággal az új kalifa s azonnal gondja alá adja étkeit s drága süteményeit; de Abdulnak, kit minden évés idején drága tömjén- s mirrhafüsttel füstöltete körül, ezekhez nyulni fejvesztéség alatt nem vala szabad. Harmad napra már az éhség homály-fátyolt vona az Abdul szeméire s ha nem becsületszavát adta volna bolondjának, hajlandó vala rosszra venni a tréfát, s bosszusan véget szakítani annak. De van-e énnekem eszem, így szól végre mintegy eszmélve, így kinezom magamat? ki veti szememre, ha a gondom alá bizott étkekből, melyeknek számát tán Komár, nem is tudja, keveset csippentvén, éhségemet enyhitem? Őr nem ügyel reám s Komár sem kívánja, ismerem, éhenhaláomat. Kinyujtja kezét s mohón harap egy darab süteménybe. Ekkor felpattan egy oldalajtó s Komár berohan: lesettelek Abdul, így kiált az éhes falónak, becsületed kezeze kalifaságomnak, tehát halál fejedem! Nem tiszteltettelek-e eléggé drága illatokkal, hogy így megrontsád paranesomat? Komár! szól megütöközve Abdul, a tréfa elég kemény volt; azt nem reményem töled, hogy számos jótémért

tegnapelőtti leereszkedésemmel visszaélj s éhen kívánj merő étkek közt előlni. Nem uram kalifa! felel térdre bukva a bolond, én csak Hasszánt kívántam e tréfával — melyért térdemen kérek bocsánatot tőled — menteni; s téged mint leghivebb szolgáló emlékeztetni arra, hogy a szegényt, mig jó karba nem tersed, magas polcokra ne emeld, különben a tolvajságra magad szabadítod fel. Magadon tapasztaltad most, hogy a selid becsület selypegése gyenge hang az üres gyomor korgása mellett! Kegyesen mosolyova javallatot a fejedelem; vigyázóbb leve s Hasszánt csak számkivetették.

A BARÁTSÁG FOGADÁSA

Egy kacsa és egy tyuk holtig barátságot esküdtek a szük udvaron egymásnak. Csakhamar magot szór a szolgáló az aprómarháknak s a két új barátné mérgesen civódik a szórt szemeken egymással. — Asszonyaim! kiált mosolyogva a kakas, más-szor a barátságot csak a megszórásig kell esküdni.

Akkor válaszd a barátot, midőn hasznod az övével összeütöközik s ő megállja a mezőt.

A GALAMBOK

Megunták a galambok ócska zsindelyezetjek alatt lakni. — Mely alkalmatlan szennyfészkek ez! mondának, a mindenféle világi fedelezet fészünkre hagyja cseppegni az esőt, hullogni a havat; s e szük és alacsony hely sem kilátást nem enged, sem fényleni nem hagyja a verőn szines tollainkat. Épen végezték a helység tornya zsindelyét, je-rünk alá lakozni! — Átköltözének. — Dieső hely! mely kies a kijátás! mily tiszta minden! s kény bámultatni a magas tetőn! így örvendezének egy szájjal. De ah! a torony órája minden fertályt lármásan üte, több izben vonatának meg naponkint harangjai, a vészekben borzasztólag üvöltött körülte a szél s egy nyári boru villámja iszonyu harsogással hasgatta meg a magas tornyot. — Térjünk vissza agg hajlékunkba! mondának a remegők, ha szenny lepi is az alacsony lakást, de nyugtalan ám a magas!

AZ OLYMPIAI JÁTÉK

Diogenes elvetődött egy olympiai játékra. Mit láttál ott? kérdik barátai tőle. Azt, amit uton-utfélen a világi életben, felel a bölcs. Néhány néző bánta, hogy megjelent, mert többet várt — több azt bánta, hogy a pályán nem futott — a gyerekek, hogy még nem futhatnak — az öregek, hogy már nem futhatnak — a nem nyertesek, hogy futottak — s csak a nyertesek örültek az ünnep végével, hogy futottak. Így vagyunk leléseivel az élet futó örömeinek!

Sirok között

Együtt küzdötték át az élett,
Kik most nyugodni ide tértek.
Hangos családai körükét
Pótolja néma sírúreg.

Köröskörül dus illat árad
Virágos teikén a halálnak.
Gyepre jól épült, üde, zöld!
Márványát adta messze föld.

Hátba lesz a földi földed,
Poremben, gögödél örökké!
Ettől emével képszed,
Hogy a holtak is kényesek.

REVICZKY GYULA.

Hej, egy se betyár, ki gyalog jár,
Hej, ki bodor lovon nem jár!
Ládd az enyém bodor derecs,
Egész világ engem keres!

Íjta:
Iam! különös erettséggel fakadt fel, da-
az asztal mellől a közepre s a cigány elé
állva, hatalmas baritonján, amely most va-
Nem birt teste energiájával, kiugrott
meg tud zendülni.
szül. Micsoda ösörökség lehet a fájdalom
gyöngyöt s diszül viselik, lelkiük ragyoga-
a gyöngytemő kagyit, aztán kiszedik a
Az urak hat véres könyvekre izgatják
fel azokban a nótákban.
ban az ő minden világkeserűsége zudulna
ujra az ő ur száján s mégis mintha való-
dett hajdani parasztság síró hangja fakad
az, hogy az ő őseinek vas jármát szeneve-
elgondolta, hogy milyen vészettől furcsa is
kat szinte határtalanra vált hangon zengte,
torka ezüst résen, s míg a drága dallamo-
Régi bus magyar nótákat eresztett meg
írott és dalolt, mint valami vadállat.
főkeveszeten tombolt s fátardhatatlanul
gebe. Mintha kifordult volna önmagából,

— 113 —

— 116 —

Mámorosan hajlongtak, tőle hasonló
kedvre kapva fiatalok, öregek. Mint a bor
mocsarából hajlodozó nádas. Mintha min-
denki meg volna örülve. Boldogságtól vagy
csudalátástól, vagy egyszerűen a bortól.
Minden szem zavaros és könnyfutotta. A tor-
kok rekedten ordítanak, a kis kántor szája
mellé teszi a tenyerét, hogy a hangja job-
ban kisivítson a nagy hangzavarból, az
öreg Bodonyi bőfögve szól bele a gajdo-
lásba s olyan, mint Bacchus isten, aki kö-
ből a kutak tetején vizet ont... Két fiatal-
ember összeölelkezik és szabad karjaikkal
a levegőben kalimpálnak. Egy vörösképi
fiu nagyokat csap részeg barátja hátára,
hogy az előre bukdos az asztalra. Egy ál-
mos bácsi már minden taktusnál az asztalt
veri az orrával, de azért dalol.

— Hej, — kurjantja Ferkó, — Bundi
bácsi, be kell fütteni a vendégszobákat, mert
aki itt elalszik, azt dúnna alá tesszük.

Részeg röhögés kíséri a szavát s ő meg
van elégedve magával, megint kiszípká-
zött belőle egy stilszerű bolond ötlet.
Nagyra van önmagával, a bolondságban is
zseni a zseni, s egyszerre csöndre inti a ci-
gányokat, mire siri csöndben várnak a töb-
biek is.

A polgármester fura zenebonára eb-
redt feleségétől. Harom ablak volt az ut-
cára, mindenik alatt egy banda helyezke-
dett el s mindenik más nótát húzott. Szép
se hallott.
— ez gyönyörű trefa. Ilyet még a fene-
Becsületemre, — kiáltott a szolgál-
bíró, —

— kiáltott a szolgál-
bíró, — ez gyönyörű trefa. Ilyet még a fene-
Becsületemre, — kiáltott a szolgál-
bíró, —
járnál.
éjfélutáni órákban ragadósbab a bojtor-
balra hempergett a kacagástól, amely az
keztüjűjétől menekültek s a hívek jobbra-
sok szeretetében. Majd megették, csak a
venhétzszeres magasságra szökött a pajta-
csinálni, ezzel a durvasággal egyszerre het-
sel hiába jött volna ide kultúrelvezeteket
na kellett, hogy ő, aki a legfinomabb izlés-
Ferkó legújabb ötletének. S Ferkónak lát-
perc alatt mint a futótűz terjedt el a híre
Volt, aki észreverte, mit csinál s egy
rombasságért.

— kiáltott a szolgál-
bíró, — ez gyönyörű trefa. Ilyet még a fene-
Becsületemre, — kiáltott a szolgál-
bíró, —
járnál.
éjfélutáni órákban ragadósbab a bojtor-
balra hempergett a kacagástól, amely az
keztüjűjétől menekültek s a hívek jobbra-
sok szeretetében. Majd megették, csak a
venhétzszeres magasságra szökött a pajta-
csinálni, ezzel a durvasággal egyszerre het-
sel hiába jött volna ide kultúrelvezeteket
na kellett, hogy ő, aki a legfinomabb izlés-
Ferkó legújabb ötletének. S Ferkónak lát-
perc alatt mint a futótűz terjedt el a híre
Volt, aki észreverte, mit csinál s egy
rombasságért.
dúván, nyersen szidta le önmagát az ot-
Hangosan kacagott jó viccen, aztán
hangszereikkel az enyhesseli éjszakába.
bektette őket, míg azok kikászolódtak a
Sorra ölegette a cigányokat és mind
éjjel.
nyerébe, amit egy éjjeli hazalótól kapott ma

— 120 —

— 117 —

Középen áll, kivágott karokkal s meg-
adja a nótát.

Csendesen dudolja maga elé:

Két petrence, három kalangya,
Ne légy pajtás a pap bolondja.

S táncosan kirugja a lábát.

Mindenki fölnevet, mintha csiklandoz-
nák. Odavannak a jókedvtől a pillanat ha-
tása alatt. Ahogy ez a Ferkó mulat, úgy
igazán csak a régi tivornyások tudták! A
satnya, blazirtot játszó, nyírott bajszu fiuk,
akik a restek szigetén szeretnek ácsorogni
a bálókban, most ritmikus mozdulatokkal
táncolnak együtt a kipirult arccal középen
ropogó Ferkóval. A szomszéd szobabeliek
egymás hátára gyűlnek az ajtóba s beleri-
koltanak a nótába, a zenébe, a táncba.

Mindenki örül neki, milyen talpraeset-
ten csinálja a Ferkó. És ő rakja, ahogy va-
laha süldő gyerekkorában tanulta szegény,
Uszkay bácsitól, az apja egyetlen lengyelé-
től... Nem parasztul, hanem uri módra!
Ahogy Balassa Bálint járta a királyné
előtt...

Az ős táltosok, az uri papok táncá ez,
amely megrázta a lelkeket és varázslatot

Kéztyűt húzott s a zsebébe nyulva, kez-
tys kezével vizskettető port markolt a fe-
zalmi a benne elő jött.

szakos eszközökkel akarta volna markol-
tába fofotta a lány érzést, mintha csak ére-
zett hálgyet, egy még mindnél vadabb fe-
ismeretlen és ostoba tréfával kipellengere-
je legálább a nyilvánosság razudításával
a szemérmes jövezések, hogy megkímél-
S ahelyett, hogy engedett volna ennek
letes tette.

ahányszor csak eszébe jutott ez a szegény-
a kétségbeesett idegesség, amely elfogta,
Mégint nagy erővel tört fél belőle az
Ahogy kimondta, már megvan!

zenet adunk a menyasszonyomnak.
— Hej, cigányok, csúfok mind! Ejjeh
gos eget föl tudna lélegezni!

csöny padlás, ki a szabadba, most a csilla-
De Ferkó nagy érezte, rászakad az ala-
nyi dolgot!

markot szoritani, több keje, minden aszo-
völete alatt. Hogyne. Ezt megölelni! Ezzel
ennek a paratlan férfias férfiasnak bu-
ölelni! Mind mintha asszonygya lett volna
Ferkó karjába. Mind sötét szeretete volna
S pirosan és szeretettel vágta bele a

— 119 —

— 118 —

idézett a nemre. Ott van még a kézverések-
ben, a taktusra szóló acélsattogásokban a
samándob dörgése, de ott van a mozdula-
taiban az ezredéves uri magyarság dali
délcegsége...

Szilaján és büszkén, és önmagába sze-
relmesen járta a táncát s míg arcáról némi
fajték kezdett omolni, érezte, hogy hazug-
ság az, hogy az isten Adámot és Évát páru-
teremtette. Adámot magában alkotta, ön-
maganak. A párja már csak kiforgatása
volt az isteni koncepciónak. Mert én va-
gyok én és én vagyok az én istenem és min-
denségem az egész világon...

Nagy taps és eljenzés tombolt, mikor
egy utolsó lopp után kiállott Ferkó.

Körülrjongtak s mindenki úgy érezte
mintha ő is végkimerülésig volna. S min-
denki tudta, hogy most egy olyan feledhe-
tetlen pillanatot éltek át, amelyet az uno-
lákának szokás elmesélni, hogy: Hej, Kerek
Ferkó, az volt a legény! Az utolsó magyar
dajka! Ha más táncokban a csizmája szá-
rát csapkodja, ronda és paraszt. Ferkó a
földet verte tenyerrel, de mintha acélrugón
járó vón az ina. Ugy tünt fel, majd kirepült
az ablakon! Az volt az igazi, az ő guggesár-
dása!...

Nem től az itt harmadnapot!
Egy kis szűt, csak abrakot!
Hadd kössöm be a lovamat.
Nyisd ki rossan kis kapudat,

Kedves babám kapudára.
Bengrottam Tornasájjára.
Fengrottam partamra,
En se vettém azt tréfára,

daltól vala...
si volt most, aki a südő Blaha Lujzának
megfogtatta a kendőt a levegőben. Tama-
kabatja felső zsebéből cibált ki s aztán
lyemkendőjével, amelyet könnyű vászon-
Mégforította a homlokát kis piros se-

Hej, kiki maga szecszamjával!
Ki fokossal, ki baltyával,
Rajtam ütött a varmegye.
Az erdőbe, nagy nagy erdőbe,

belőle a dallamot.
halk pengéssel kiscsere, tanulta, kiszivta
mennyezet fele s belédalt a cigányba, aki
rúsege. Kivágt a karját, megfingette a
csond lett, és őt elfogta az előadó gyönyö-
Senki sem ismerte a notáját s nagy

— 114 —

— 115 —

Tüzesen vágott az asztalra, hogy a po-
harak táncoltak rajta. Tudta, hogy ez már
több az igaznál, ez már játék, komédia. S
szilaján vágta el magát a notát, hagyta,
hogy a többiek megbámulják, mint ahogy
meg szokás bámulni a nagy bolondot, a
nagy duhajjt, esendes jókedvvel, biztató,
heccelő odaadással s új notába rohant:

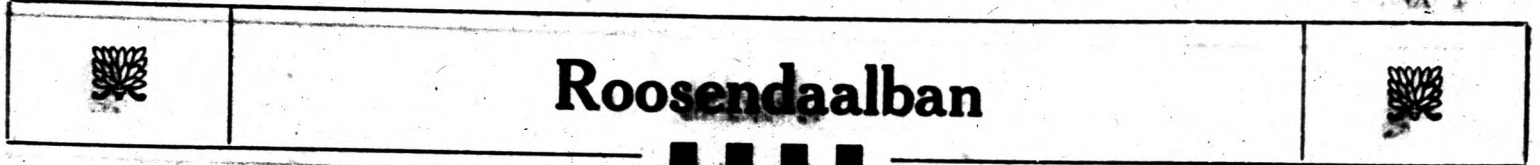
— Hej! — kurjantotta s magasra emel-
te poharát:

Száz szónak is egy a vége,
Bort ihatnék ez a gége.
Igyünk igyünk egy keveset,
Hagy oszoljon a kereset.

Pattintott, csattantott, dobbantott s
ujrázta:

Igyünk, igyünk hát ma mindég,
Hagy oszoljon az örökség!

Kacagtak a férfiak s helyben hagyták.
Hagy oszoljon a Kunkerekegyház vagyion.
Ugy is az a sorsa. Mindenki megmámo-
sodott attól az érzéstől, hogy most valami
nagyyszerű pillanatot élnek. Mert százszor
izgatóbb a világromlás pillanata, mint a vi-
lágok születése.

IRTA: LOVIK KÁROLY.

PÁR ÉVVEL ezelőtt hat beteg lóval több hétig Roosendaalban tartózkodtam. A tevéreket egy magyar sportsman számára vettem Newmarketben. A szegény állatokat a tengeri utannyira megviselte, hogy Németalföldön pihenőt kellett tartanom, különben a tulajdonos csak csopotokat és kockás lótakarókat kapott volna azért a háromezer forintért, amelyet a kétes értékű üzletbe fektetett.

Ami Roosendaal illeti, az bizony ócska németalföldi város, virágzó sajt- és héringkereskedelemmel. A helység egykoron rózsapiros téglából készült házakból állott, a nedvesség azonban sötétszürkére mázolta a város falakat és széjjelmorzsolta a zsindeleteteket. A város férfilakói javarészt kertészek, kereskedők, gyémántkőszőrülők és nyugalmabonult hajóseberek. — Mindnyájan bő nadrágokban, ormótlan süvegekben járnak és apró pipákat rágnak. Az asszonyok kövérek, nagyfognak, nyugodtak és nagy, fehér főkötőkkel apácákhoz hasonlítanak.

Roosendaal főutcáján, a hollandi hajóstársaság vasmacskaikkal bőven ékesített épületében, kávéház van, a neve: Orániai Vilmos. A kávéház alatt gyűjtő fogalmat tessék érteni, mert az alacsony padmalys, füstös helyiségben kávé kivül a legesodálatosabb dolgokat mérik ki, így: hálót, szövő-cikkeket, vasuti jegyeket, virágmagvakat, tengerészpipákat és marhapasszusokat. A sokoldalú üzleteket egy gránátos-növésű, feketeszemű asszony bonyolítja le; ő a kávéház tulajdonosa, egyszemélyben pedig fizetőpincére is. Az asszony, születését illetőleg, magyar; leánya egy szegedi kötélverőnek és Zsófiának hívják. Okos, erélyes nő, aki a polgármesterrel órák hosszat cseveg el Ruysraelről vagy Lukás van Leydenről, de szükség esetén sajátkezüleg dobja ki a részeg tengerészeket is. A kávéház egyébként jóforgalmu s az asszonynak már négy dohánykertet s egy héring-hajót hozott.

Roosendaalban az üzlet a földol. Itt mindenki kereskedik és mindennel: tőkehallal, vitorlavászonnal, kenderrel, tulipánnal, sajttal, juhászkytyával, drótszeggel, ha mással nem, hát dohányhamuval vagy üres héringdobozokkal. Ha két ember leül az Orániai Vilmosban, jó napot helyett azonnal alkudozni kezdenek s pár perc múlva már elcserezték az esernyőiket vagy eladták egymásnak a zsebkéseiket. Egyszer megtörtént, hogy az óram megállott. Megkérdeztem az utcán egy öreg halásztól, mennyi az idő. Az aggastyán csak két krajcárért volt hajlandó a kérdésre választ adni.

Zsófia az idők folyamán tökéletes németalföldi jellemmé lett. Reggeltől estig egyebet se csinált, mint csereberélt, vett, eladott, alkudozott s nincs az a lókötő cigány, aki tul tett volna rajta ügyességében és ravaszsa-

gában. Egykori hazájáról az asszony lassan megfedekezett; apja, anyja rég meghalt, a férje Amerikába ment s ott a villamos-székben fejezte be földi pályafutását. Ha velem Zsófia szívesebben beszélgetett el, mint mással, az nem a magyar embernek, hanem a jó vendégnek szólt, aki nem vette észre, hogy a szoknyás fizetőpincér rosszul adja össze a számokat.

Többször megkíséreltem, hogy Zsófiában fölébresszem a hönvagyat. Elbeszélgettem neki a főváros esodálatos fejlődéséről, az ipar és kereskedelem föllendüléséről, sőt a nemzetgazdaság emelkedéséről. Végighallgatta, a mit mondtam, de a szeme sohasem lett nedves, az arca sohasem vesztette el nyugodtságát. Azután áttértem az irodalomra és a zenére. Elolvastam neki egy ismert magyar verset. Kölcsönadtam utazótáskám regényeit s elzongoráztam ezt vagy azt a magyar népdalt. Tetszettek neki a dolgok, amint hogy általában szerette a költeményeket és a muzsikát; de a következő pillanatban már föluggott és megnézte, nem fut-e ki a tej vagy nem felejtette-e el a szolgáló a libákat megtönni. A magyar föld az ő esodálatos, meleg lehetével, alföldi nagy szomorúságával, erdői titkosatos zugásával, úgy tetszik, mindörökké elvesztek számára.

Kivülem még egy férfi volt, aki Zsófia lelki világával foglalkozott. Ez egy Lukács nevű kertész volt, aki a legszebb olajbogyókat és komlókat termelte Roosendaalban. Lukács szerelmes volt az Orániai Vilmos tulajdonosába és több ízben meg is vallotta neki érzéseit. Az asszony ezt a tárgyat is üzletszerűen fogta föl: azt válaszolta gavallérjának: szerezzon össze tizezer németalföldi forintot, akkor az övé lesz. A kertésznek azonban nem volt tizezer forintja, hanem csak háromezerje, azt is kilenc év alatt gyűjtötte össze. A tizezer forinthez tehát emberi számítás szerint körülbelül harminc év kellett.

— Akkor várunk, — felelte az asszony és lement a pincébe bort lehozni.

Egy délután kibéreltem a városi hintót és meghívtam Zsófiát meg az udvarlóját egy kis sétakocsizásra. Ajánlatom elfogadtott és uszonnatájt a két safrány sárga gebe ünnepélyes ügétésben vitt végig Roosendaal utcáin, a melynek népe szájtátva bámulta a pénzparazlást.

Pompás idő volt; délelőtt jól esett és most a szellő buja illatot csapott arenkba. A kocsis a

virágos kertek felé tartott; Lukács természetesen a szerelméről kezdett beszélni. A mi gavallérjaink ilyen esetben csillagokról, menyországról, üdvösségről szoknokolnak, a kertész azonban ezt mondta:

— Kedves Zsófia asszony! Legyen tekintettel a körülményekre és érje be hater forinittal. Nézze, ön megtartja az Orániai Vilmost, én kettőzött szorgalommal látok neki a tulipánoknak s idők multával együtt lesz a tizezer forint. Hisz mindketten szerényen élünk, ily összegre tulajdonképp nincs is szükségünk. Zsófia a fejét rázta:

— Egy krajcár sem engedelek, kedves barátom, — felelte higgadtan.

— De hátha kezeseket hozok a hiányzó összegre? — könyörgött a kertész.

— A kezesek rendszeren meghalnak vagy tömkrémnek, — vélte az Orániai Vilmos tulajdonosa.

— Hát mondjunk hateret, — törölgette meg verejtékes homlokát Lukács. — Érje be hater forinittal. Van egy nagybátyám, aki talán megsegít. Érje be haterrel, Zsófia.

— Kár róla beszélni, — szolt az asszony nyugodtan.

— És, ha nyolcezer tudnék összekaparni?

— Akkor sem. Hagyjuk ezt a tárgyat. Lesz-e sok kender az idén, mit gondol?

— Azt hiszem, lesz, — felelte Lukács szakértően nézve körül a földeken. — Az időjárás jó volt.

Az Orániai Vilmos tulajdonosa meg sohase járt Roosendaal külterületein. Nyolc évi ott tartózkodása alatt az asszony állandóan az üzletében foglalatokodott és a templomba is csak ritkán jutott el, nemhogy a város határába. Most nem kis esodálkozással nézte a gátakat, csatornákat, az egymásra torló, százszínű kerteket és a sötétzöld legelőket, amelyeken elhízott szarvasmarhák lépegettek.

Utunk keresztülvitt egy majoron s aztán komlóföldek közt kanyarodott balra. Amint elhagytuk a kis helységet, egy apró domb mellett haladtunk el. A domb tetején szélmalom állott és lassan forgatta lapáit. A kapu előtt liszthordó számár ácsorgott és komolyan bámult maga elé.

A malom szakasztott olyan volt, amilyent nálunk vagy bárhol a világon látni, de az asszony mégis fölkiáltott:

— Szélmalom! Nézzék, szélmalom! Álljunk meg egy kicsit!

A kocsis engedelmességet a paranesnak. Kiszálltunk és megnéztük az ócska alkotmányt, a mely nagy madárként ült a

domb tetején és halkán csaphotta szárnyait.

— Milyen farcsa, — szolt az asszony. — Eppen olyan, mint a tápéi malom. Az is dombtetőn áll és annak is behorpasztotta a szél a födelét. Még a csatái is ugyanolyan, mint odahaza!

Zsófiának csillogni kezdett a szeme. Fölszaladt a dombra, megsimogatta a szamarat és újrarábámult a malomra. Hirtelen elfelejtette, hogy ő az Orániai Vilmos tulajdonosa, hogy tete kávécsészék és aprómunkák között telik le, hogy már hater hollandus forintja van a sakrékban és hogy az életben minden garast meg kell keresni. A malmon keresztül egy erre meglátta régi hazáját, a szamos Alföldet, a lassan kanyargó Tiszát, a csöndesen kolómpó gulyákat és a szívében egy kellemetlen érzés ébredt föl az, hogy idegenben van, hogy nincs senkije és hogy talán más jobbé nem pillantja meg az Alföldet, amely szülte.

Amint mindezt elgondolta, az asszony szemébe egyszerre könny telepedt.

— Nézze, sir, — jöhet meg Lukács.

— Akkor rajta, — szoltam buzditólag a kertészhez. — Ha most nem tud vele beszélni, akkor sohasem.

Lukács megköszöri a kérészt és a kávéshöz lépett.

— Zsófia, — mondotta bölcsen, — Zsófia, hallgasson meg. Az előbb nyolcezer forintot beszéltem. Most eszembe jutott, hogy Amszterdamban van egy sajtkereskedő nagynénem, aki talán szintén kölcsönöz nekem ötszáz forintot. Az összeg ezek szerint kerek nyolcezeröttszáz forint volna. Zsófia! Érje be ennyivel!

Az asszony ránézett a kertészre. Egy pillanatig gondolkodott, aztán kezét nyújtotta és így szolt:

— Nem bánom, legyen hát nyolcezer és ötszáz.

— Hála az Istennek! — kiáltottam föl Lukács kezét megszorítva. — Azonnal írjuk be a kocsiba és menjünk haza az eljegyzést megünnepelni.

A kertész megrázta a fejét.

— Még egy pillanatig itt kell maradnunk, — szolt komolyan.

— Zsófia asszony utban hazafelé tán meggondolhatná a dolgot. Mindent rendjével. Itt a zsebében a házassági szerződés. Két év óta tartogatom már ott, várva a kedvező percét. Azt hiszem, nincs kifogása ellene; Zsófia, ha arra kérem, írja alá rögtön az okmányokat.

Az asszonynak nem volt kifogása.

— Helyesen van, — felelte higgadtan. — Szeretem, hogy rendszerető ember. Menjünk tehát be a molnárhoz és írjuk alá a szerződést.

Bementünk a malomba és alájegyeztük az okmányokat.

Pár perc múlva a két safrány sárga gebe ünnepélyes ügétésben vitte vissza az új jegyest a Roosendaalba.

Judit

IRTA: BODROGI LAJOS

A gyógyítási költségeket pedig a gróf a bőrével fizette meg.

Az egész kura vagy tíz percig tartott. Szembé állottak a siheder — meg a sértett fél. A gróf avance nélkül lött és nem talált; a siheder sem. Másodszorra sem. Harmadszorra a gróf lövése megint nem talált, a siheder öt lépéssel avanszált és most, mikor az ő életét veszedelem többé nem fenyegette, mikor a grófnak már nem volt több lövése, mikor bátran élni hagyhatta, boldogan azarvaival, kokottjaival, hazugságaival: most vagy öt másodpercig célba vette és a legszeretelméltőbb mosolygással lelőtte, mint a nyulat. Őt ünnepelelték, a gyilkosokat tovább is akasztották.

Karikázva bukott előre Vasárkai Pista gróf és az eleven hazugságok emberéből valóságos holt ember lett.

Két millióért adta el a jogot, hogy utódjai, ha lehettek volna, kamarások lehessenek.

Nagy ember volt és nagy demokrata. Mésalliance-a még a sokban a körökben is népszerűvé tette, a melyekből nem látni a nagy hazugságokig.

A nagy hazugság, a bácsület pedig megörvösöltatott.

De orvosolatlan maradt a nagy negatív valóság: az adósságok.

Szegény Székői Gelb Miklós addig tömte millióival a vejét, míg végre a nagy temetés napján komolyan arról kezdett gondolkodni: fiktív részvényesek fiktív papirjai hátha nem mindig válnának arannyá?

Hátha füstté válnának!

Csunya, könyeket esikaró, fekete füstté, nem az Uppmann-szi- varok illatos bodraivá.

És füstté váltak; csunya, büdös, fojtogató füstté, melyben megfulladt maga is, a felesége is; melynek felhői közt eltűnt örökre a tornyos palota a fővárosban, a nagy birtok, a pompás park, a kedves nyaraló a kisvárosban.

Csak a neve volt más.

Most ott lehel be a József város felig földbe süllyedt házának pecézes szobájában.

Bánja is ő már; nem a füst, nem a penész fojtja. Ott fojtogatja valami a mellében, kegyetlen, kemény markolású, szívtelen szoritással. Gyöngye melle nem bírta ki a hazugságok versenyfutását, a phytysis segíti most elő az utolsó valóságnak gyors diadalát. Ime, ott fekszik a halálos ágyon, nem jeges-ludaknak, az éjszaki fény honából szállított pelyhei között: felhuzatlan, lapos vánkosok közt, mikből az öntudatlan beteg fejét alul gondoskodó kezek apránkint, napjában egy-egy marék- kal, lopják ki a tollat. Dus fekete haja megritkult, elkopott, megőszült; kreol arcát soha többé át nem sugározza a nyugtalan- kodó vér, parancsoló szem- öldökeit magasra rántja, majd

nem a haja tövéig, a marcangoló fájdalom.

Kezei nyugtalanul szorítanak egy régi, elefántesontke- resztes imakönyvet; erőtlen fo- gással, mintha felnyitni akarnák. Talán imádkozni szeretne, egy- szer igazán?

A tollpusztító banya gyakori keresztvetéssel gyertyát gyújt és az ágy lábánál várja, hogy a világozás mikor esalja ki tes- téből a vajudó lelket. Mert még a tollpusztító banyáknak is van- nak hazugságaik. Csakhogy ők hisznek bennük.

— Nem tud meghalni, mondja a mellette őgyelgő kis lánynak, nagyon ragaszkodik az imád- ságos könyvéhez. Ugyan vedd ki a kezéből, nem tud ez már imádkozni.

A kis leány megfogja az imád- ságos könyvet, de a beteg esó- dálatos erővel szoritja magához. Nem engedi. Küzd érette öntu- datlanul, elkeveredve. Melle he- vesesen zihál, ajkai szétnyílnak, összeszorított fogai közül sivítő hang tör ki, mihez a beteg tüdő levegőt nem ad többé és végső erőlködéssel kiáltja a leánynak:

— Jaj nekem, ne vedd el!

Mondana még többet is, mert e könyvből, mely életének a magához tért a viadalban egő- szen. Elmondaná, hogy jussa van gyetlen eszményét őrizi: a her- vadt rózsabimbót. Hogy ő nem

tehet róla, hogy ez az eszmény soha sem válhatott valósággá, hogy nem ő lehetett az a kis szőke asszony, annak a szép, igazán husból és vérből való öt babának az édesanyja, a ki dolgozik értük, varr értük, kalapot csinál értük: él értük, éli az élet igazi, buval-gonddal teli, de az ért boldog valóságát, a munkás élet, a hasznos élet, a szükséges élet derült, egészséges valósá- gát.

Mert ő hazugságban született, hazugságban neveltetett; abban élt, élvezett, mindig csak élvezett — szenvedett is hát mindig. Mert élni, sokat élni, sokáig élni és senkit sem szeretni, a leg- nagyobb szenvedés.

Bizony-bizony nem ő tehet róla, hogy az az egyetlen rózsabimbó soha ki nem nyílhatott, mindörökké elhervadt.

A viaskodás közben kinyílt könyvből kiesett a virág s most ott fekszik fonnyadt mellén. Ke- zével felkapja, ajkához emeli — és úgy szeretné megcsókolni.

Am az ágya fejénél várakozó utolsó nagy valóság nem tiszteli a szentimentális szándéko- kat. Csontos kezével megdex- meszti a szétnyílt ajkakat és a szederjes arcra ráborítja az anyá- szet szemfödőjét.

Csak a legnagyobb Valóság, az életnek és a halálnak min- denható ura, csak ő látta a szán- dékot és az ő véghetetlen irgal- masságával ezért az egy jó szándékért megbocsátotta min- den bűneit.

VEGE.)

Magyarországi hírek.

(A Pesti Napló 1919. április 30. számából.)

KISEMEREK ÉRTÉKPAPIR- BAN FEKVŐ VAGYONA.

A Pénzügyi Népbiztossághoz napról-napra érkeznek oly értel- mű levelek és megkeresések, a melyekben a kisvagyonok tulaj- donosai azt kérik, hogy a hadi- kölcsönökben és egyéb értékek- ben levő kisvagyonukat megkap- ják. Minthogy a Pénzügyi Népbiz- tottság minden egyes ilyen le- vélre, illetve megkeresésre vá- laszolni nem tud, ezen az uton hozza az érdekeltek tudomására, hogy minden kisvagyon, kistőke meg fog maradni a tulajdonosok birtokában. Már az a rendelet, amelyet a Pénzügyi Népbizott- ság arra nézve kiadott, hogy mindenki, akinek akár belföldi, akár külföldi értékpapir van birtokában, helyezze azt el vala- mely, a Tanácskormány felügye- lete alatt álló pénzügyintézetnél, azt célozta, hogy megállapítható le- gyen, vajjon mely értékpapírok származtak tényleg megtakarított fillérekéből, kisemberek keresmé- nyéből, hogy azután a Pénzügyi Népbiztosságnak módjában le- gyen intézkedni, hogy ezeknek az értékpapíroknak szelvényeit

kifizethessék. Nagyon természe- tes, hogy a Pénzügyi Népbiztos- ság szigorúan fogja ellenőrizni, hogy mely értékpapírok származ- tak tényleg kisvagyonokból, ne- hogy olyanok is részesüljenek ebben a kedvezményben, akiknek vagyona proletár-vagyonnak nem tekinthető.

A TÖRVÉNYTELEN GYERMEKEK DOLGA.

Az igazságügyi népbiztosság részletesen szabályozta a házassá- gon kívül született gyermek atya nevének az anyakönyvbe való bejegyzését. A házasságon kívül született gyermek születési anyakönyvéből nem tűnik ki, hogy ki a gyermek atyja, az atya nevét a születési anya- könyvbe be kell jegyezni. Ez a bejegyzés az atya elismerése vagy jogerős bírói ítélet alapján történhetik. A bejegyzést az anyakönyvvezetőnél a gyermek, az anya, vagy az atya akár élő- szóval, akár írásban kérheti. Az atya részéről nem kell külön ké- relem, ha az elismerést az atya az anyakönyvvezető előtt élő-

szóval teszi, vagy az elismerést ő juttatja az anyakönyvvezető- höz. Ha a bejegyzést az anya vagy a gyermek kéri, az elisme- rést tartalmazó iratot be kell mutatni. Ha a bejegyzést nem az anya kéri, őt akár szóval, akár írásban meg kell hallgatni. Jog- erős bírói ítélet alapján annak nevét kell a gyermek születési anyakönyvébe atyaként bejegyez- ni, akivel szemben az ítélet vagy megállapította az atyaságot, vagy pedig ellene a gyermek ja- vára azért állapított meg tar- tási kötelezettséget, mert az anyá- val nemileg érintkezett. A be- jegyzést a gyermek vagy az anya az anyakönyvvezetőnél kérheti. Ugyanigy kell bejegyez- ni az atya nevét a gyermektar- tás felől a bíróság vagy más ha- tóság előtt az atyával kötött egyezés alapján is. Nincs helye a bejegyzésnek akkor, ha a tar- tási kötelezettség megállapítása többekkel szemben történt. Az atyaság anyakönyvi bejegyzése után a gyermek születési anya- könyvéből csak olyan kivonatot szabad kiállítani, amelyből nem tűnik ki, hogy az atyaság be- jegyzése utólagosan történt.

A FELEKEZETI ANYAKÖNYVEK BIRTOKBAVÉTELE.

A budapesti forradalmi köz- ponti munkás és katonatanács rendeletet adott ki, mely szerint az 1895. évi október hó elseje előtti időre vonatkozó és Buda- pest területén vezetett összes felekezeti anyakönyveket a köz- léshöz szükséges segédköny- vekkel együtt birtokba veszi és azok további őrzetével és keze- lésével a budapesti IV. kerületi állami hivatal bizza meg. Uta- sítja az elnökség a lelkészeket és felekezeti anyakönyvvezetőket, a kiknek őrzetében vagy kezelése alatt ilyen anyakönyvek vannak, hogy az összes beszolgáltatandó anyakönyveket és segédkönyve- ket foglalják jegyzékbe és ezt a jegyzéket a budapesti forradal- mi központi munkás és katonat- anács elnökségének 24 óra alatt okvetlenül szolgáltatassák be, a szóban levő anyakönyveket és a segédkönyveket pedig elszállí- tásra tartassák készen.